

PRESEDNIK VLADE NA OBISKU V TRSTU**SLOVENSKI ŽUPANI PRI FANFANIJU****Izročili so mu spomenico, ki jo je odobrilo sto slovenskih občinskih in pokrajinskih svetovalcev**

Na vabilo štirih slovenskih županov s Tržaškega ozemlja se je v nedeljo zbralo v Gregorčičevi dvorani v Trstu sto slovenskih občinskih in pokrajinskih svetovalcev s Tržaškega ozemlja, iz goriške in videmske pokrajine ter po daljši in izčrpni razpravi soglasno odobrilo vsebino pisma, ki je naslovljeno ministrskemu predsedniku g. Fanfaniju in obravnava temeljne zahteve slovenske manjšine. Zborovalci so prav tako soglasno sklenili, naj slovenski župani v njih imenu izročijo pismo predsedniku vlade ob njegovem obisku v Trstu.

V odposlanstvu so bili župani občin Devin-Nabrežina, Dolina, Repentabor, Zgonik, Doberdob in Sovodnje.

Vsebinska pisma, ki je bilo izročeno ministrskemu predsedniku, je tale:

»Podpisani župani, v svojem imenu in po pooblastilu izvoljenih pokrajinskih in občinskih svetovalcev slovenske etnične skupine s Tržaškega ozemlja, iz goriške in videmske pokrajine, zbranih na zborovanju dne 18. junija 1961 v Trstu, si Vas dovoljujemo opozoriti na stanje, v katerem se še vedno nahaja slovenska etnična skupina v Italiji.

Poteklo je 13 let od uveljavitve republiške ustave in skoro 7 let, odkar je bila v Londonu podpisana spomenica o soglasju, ne da bi italijanska vlada zagotovila Slovincem pravice, predvidene v 3. in 6. členu ustave in v londonski spomenici.

Posledica tega je, da italijanski državljani slovenske narodnosti ne uživajo vseh pravic, ki jih jamčijo republiška ustava in mednarodni sporazumi. Ta neenakopravni položaj ovira gospodarski, socialni in kulturni razvoj Slovencev, onemogoča normalne odnose sožitja med Slovenci in Italijani v obmejnih predelih, daje potuho ostankom fašizma in zavira razvoj odnosov med obema sosednjima državama.

Predstavniki slovenske etnične skupine so že večkrat opozorili vlado na to stanje in zahtevali, da se s primernimi zakoni uveljavijo ustavne pravice Slovencev.

Ob tej priliki se sklicujemo, gospod predsednik, na vse spomenice in vloge, predložene vladi, in ugotavljamo, da so ostala skoro vsa osnovna vprašanja nerešena, zaradi česar Vam jih v glavnih obrisih ponovno predlagamo v rešitev.

1. Slovenska etnična skupina v Italiji zahteva, da se izdajo zakoni za izvajanje določb, predvidenih v 3. in 6. členu republiške

ustave, in da se uveljavi londonska spomenica o soglasju.

2. Čimprejšnja ustanovitev samoupravne dežele Furlanije - Julijske krajine s posebnim statutom bi mnogo prispevala tudi k rešitvi narodnostnega vprašanja.

3. Zajamči naj se uporaba slovenskega jezika v vseh javnih uradih na ozemlju, kjer bivajo Slovenci. Zato je nujno, da se predvsem ukinejo fašistični zakoni, ki prepovedujejo uporabo slovenščine ali kakor koli kratijo pravice Slovencev.

Zajamči naj se sorazmerno zastopstvo Slovencev v javnih ustanovah in organih. Imenuje naj se v javnih uradih potrebno število funkcionarjev in uradnikov, ki popolnoma obvladajo slovenski jezik. Ravno tako je potrebno, da se uvedejo tudi slovenski napisi povsod, kjer bivajo Slovenci.

4. Pospeši naj se uzakonitev slovenskih šol in zadevna zakonodaja naj se raztegne tudi na področje videmske pokrajine, naseljene s Slovenci. Prizna naj se veljavnost spričeval in diplom, doseženih v Jugoslaviji. Na Tržaški univerzi naj se ustanovi stolica za slovenski jezik in slovstvo.

5. Vlada in krajevni organi naj zagotovijo sorazmerno pomoč iz javnih sredstev slovenskim kulturnim, vzgojnim, socialnim in športnim organizacijam.

6. Prepreči naj se raznarodovanje slovenskega življa, ki se izvaja z načrtnim razlaščenjem slovenske zemlje in umetnim naseľjevanjem v slovenske predele.

7. Z zakonom naj se kaznuje netenje narodnostne mržnje in tako učinkovito prispeva k mirnemu sožitju in sodelovanju obeh etničnih skupin na tem ozemlju.

Zavedamo se, da sta obsežnost in narava navedenih problemov taki, da jih ni mogoče izčrpati na tem sprejemu. Zato Vas prosimo, gospod predsednik, da v najkrajšem času sprejmete delegacijo predstavnikov slovenske etnične skupnosti, da Vam lahko obrazložijo te zahteve.

Neposredni stiki narodne manjšine z vlado bodo olajšali rešitev odprtih vprašanj in prispevali k pomiritvi in medsebojnemu razumevanju med prebivalstvom obmejnih predelov.

Sprejmite, gospod predsednik, izraze našega globokega spoštovanja.

Po sprejemu so župani izjavili:

Po sprejemu pri predsedniku Fanfaniju so slovenski župani izdali tole poročilo:

»Dne 21. t. m. je predsednik vlade g. Fanfani ob prisotnosti vladnega generalnega komisarja dr. Palamare sprejel v vladni palači delegacijo, ki so jo sestavljali slovenski župani občin Devin-Nabrežina, Dolina, Zgonik, Repentabor, Doberdob in Sovodnje. V imenu odposlanstva, slovenskih občinskih ter pokrajinskih svetovalcev in prebivalstva je dolinski župan Lovriha pozdravil predsednika vlade in nato prebral pismo, sprejeto na zborovanju izvoljenih predstavnikov z dne 18. t. m.

V odgovoru se je ministrski predsednik zahvalil za pozdrave, glede na vsebino pisma pa je izrazil te misli.

Poudaril je najprej željo, da bi tudi Italijani, ki žive v tujini, uživali toliko pravic, kot jih imajo narodne manjšine v Italiji. Nato je pripomnil, da uresničenje zahtev, ki jih postavlja manjšina, temelji na načelu recipročnosti. Glede ugotovitve o množičnem naseljevanju italijanskega življa v slovenskih krajih je izjavil, da ustavna določila dovoljujejo svobodno gibanje prebivalcev po vsem državnem ozemlju; zato se ni mogoče sklicevati na ustavna načela in

hkrati zahtevati nekaj, kar je v nasprotju z ustavo.

Nato je predsednik dejal, da bi poleg novih zahtev morali v pismu navesti že izpolnjene obveznosti, kot na primer na področju šolstva, kulturnih in finančnih ustanov. Pri tem je poudaril, da so bila marsikatera vprašanja že urejena, ostala pa spadajo v pristojnost posameznih ministrstev in parlamenta. Glede na predlog, da bi delegacija slovenskih predstavnikov podrobneje obrazložila svoje zahteve v Rimu, je predsednik izrazil stališče, da bi se vprašanja lahko reševala na tukajšnjih pristojnih mestih.

Razgovor z ministrskim predsednikom je trajal 20 minut. Za vsebino razgovora slovenski župani niso izrazili zadovoljstva.

—0—

Naši bralci so že iz teh besed spoznali, da izjave predsednika vlade nujno zahtevajo daljši komentar. S svoje strani za sedaj le ugotavljamo, da g. Fanfani ni povedal nič novega, temveč v bistvu samo ponovil, kar smo že tolikokrat slišali od generalnega komisarja dr. Palamare. Ni seveda treba posebej poudarjati, da se Slovenci v Italiji s takimi izjavami nikakor ne moremo zadovoljiti.

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 25. junija, ob: 9.30 Iz slovenske pesmarice; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Divji labodi«, pravljica (H. Christian Andersen - Lojzka Lombard), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Kronika tedna v Trstu; 14.45 Dolinski trio; 17.00 Tvorница sanj — Obzornik iz filmskega sveta; 19.00 Nedeljski vestnik; 19.15 Pesmi in plesi raznih narodov; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Device tri kresujejo« (Lelja Rehar); 22.10 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 26. junija, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Mladi solisti: Mezzosopranistka Rosa Laghezza, pri klavirju Livia D'Andrea-Romanelli — Wagner: Wesendoncklieder; 19.00 Znanost in tehnika — Mario Kalin: »Papirni stroj izdeluje tkanine«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Henry Purcell: »Didona in Enej«, opera v 3 dej. Približno ob 20.50 »Opera, avtor in njegova doba«; ob 21.20 »Nove knjige in izdaje«.

• TOREK, 27. junija, ob: 18.00 Radijska univerza — Miran Pavlin: Nova obzorja sodobne metalurgije: »Zaščita jeklenih konstrukcij pred korozijo«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Za kulisami druge svetovne vojne — S. Martelanc: »Ozadje Hirošime«; 21.30 Koncert pianista Pavla Sivica; 22.00 Poezija starodavnih orientalskih ljudstev — Franc Jeza: »Staroindijska poezija«.

• SREDA, 28. junija, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 O glasbi in glasbenikih v anekdotah — Dušan Pertot: »Prve in zadnje skladbe: Schubert in Čajkovski«; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 20.30 »Kamniti bogovi«, igra v 3 dej. (Paolo Levi - Lada Mlekuž), igrajo člani RO; 22.45 Zafred: Koncert za trio in orkester. Orkester Tržaške filharmonije vodi Luigi Toffolo. Sodeluje Tržaški trio.

• CETRTEK, 29. junija, ob: 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Spominčica«, radijska pravljica (Zdravko Ocvirk), igrajo člani RO; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Vokalni tercet »Metuljček«; 18.00 Predavanje — Mara Kalan: »Peary ali Cook?«; 19.00 Širimo obzorja — Rado Bednarik: Slike iz goriške preteklosti: »Leto 1848«; 20.30 Veliki simfonični orkestri. Približno ob 21.25 Književnost — René Dollot: »Trieste et la France«; 22.10 Umetnost — Jožko Lukeš: »Odmevi po šestem »Sterijinem Pozorju« v Novem Sadu.

• PETEK, 30. junija, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 19.00 Šola in vzgoja — Ivan Theuerschuh: »Pomen šolskih izletov za spoznavanje mladine«; 21.00 Gospodarstvo in delo; 21.15 Koncert operne glasbe; 22.00 Obletnica tedna — Rado Bednarik: »Deset let od okupacije abadanskih rafinerije«; 22.15 O slovenski klavirski glasbi — Janko Grlec: »Aleksander Lajovic«.

• SOBOTA, 1. julija, ob: 13.30 Dobrodošle! Plošče prvič v oddaji; 15.30 »Vampir«, prigode v verovanju in književnosti (Silvio Bernardini - Mirko Javornik); 18.00 Sprehod v naravo — Tone Penko: »Srečamo jih v planinah«; 18.30 Rajčič: Koncert št. 3 za klavir in orkester. Pianist/solist Branko Pajević. Simfonični ork. Jugoslovanske RTV vodi Zivojin Zdravković; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 »Pikova dama«, zgodba (A. Sergejevič Puškin - Vlado Berštin - Jožko Lukeš), igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

25. junija, nedelja: 5. pobinkoštna, Viljem
26. junija, ponedeljek: Janez in Pavel
27. junija, torek: Hema
28. junija, sredo: Irenej
29. junija, četrtek: Peter in Pavel
30. junija, petek: Spomin apostola Pavla
1. julija, sobota: Presv. Rešnja kri

KNJIŽEVNI ODNOSI

V dvorani Likovne umetnosti v Moskvi so prejšnji teden odprli razstavo jugoslovanske knjige. Pri otvoritvi so bili navzoči sovjetski vrhunski literature in umetnosti. Predsednik Zdrženja založnikov Jugoslavije Ivan Bratko je v pozdravnem govoru povedal, da izide v Jugoslaviji vsako leto 500 novih knjig v 26 milijonih izvodih. Knjige se tiska o v enajstih jezikih. Razstava bo odprta do 24. junija. Potem jo bodo prenesli v Leningrad in Kijev.

Jeseni pa bo odprta podobna razstava sovjetske knjige v Beogradu.

Položaj na Južnem Tirolskem se zapleta

Teroristični atentati na Južnem Tirolskem, pri katerih je bilo porušenih 37 podpornikov za daljnovo in so električne centrale ter njih naprave pretrpele približno milijardo in 250 milijonov lir škode, so imele za posledico, da so policijska oblastva poostrišla nadzorstvo po vsej deželi, pri čemer jim pomaga tudi vojaštvo. V Bocen, glavno mesto Južne Tirolske, se je v nedeljo pripeljal sam notranji minister Scelba in zbranim županom, ki so v ogromni večini pripadniki južnotirolske manjšine, deželni svetovalec ter državnim poslancem iz tamkajšnje pokrajine med drugim povedal, da je vlada trdno odločena uporabiti vsa razpoložljiva sredstva, da se preprečijo nadaljnja teroristična dejanja.

Prav zaradi poostrenega nadzorstva pa je pred dnevi prišlo do dveh hudih nezgod, pri katerih sta zgubila življenje dva mlada domačina. Vojski, ki so stražili industrijske naprave in neko poslopje, kjer so nastanjeni častniki, so ponoči oddali nekaj streliv proti mladeničema, ki sta se nahajala v bližini zastraženih poslopij, ter ju smrtno ranila. Kmalu se je pa ugotovilo, da sta bila oba nedolžna, kajti oba sta bila ubita na poti proti domu.

Kljub zapletenemu položaju je bil v ponedeljek v Bocnu napovedani izredni občni zbor Južnotirolske ljudske stranke, na katerem so predstavniki manjšine ponovno zavzeli stališče do spornega vprašanja. Zborovanje je toliko bolj pomembno, ker se v soboto prično v Zürichu nova pogajanja med Italijo in Avstrijo. Zborovalci so po peturnem razpravljanju sprejeli dve resoluciji, od katerih prva obravnava položaj manjšine in njene zahteve, druga pa odločno obsoja teroristične atentate, češ da nasilna sredstva manjšini samo škodujejo.

Prva resolucija med drugim poudarja, da »Italija ni ničesar ukrenila v korist dejan-

skega pomirjenja na Južnem Tirolskem, kot bi bilo v skladu s priporočilom Organizacije združenih narodov. »Namesto tega — nadaljuje resolucija — se je položaj zaostрил zaradi policijskih ukrepov in zaradi zakonskega osnutka o državljanstvu, ki je uperjen proti Južnim Tirolcem«.

Pojasniti moramo, da je rimski senat na predlog vlade razpravljal o zakonskem osnutku, ki v nekaterih členih bistveno spreminja dosedanja zakon o državljanstvu z dne 13. junija 1912. Če bi predlagani zakonski osnutek postal veljaven, bi vlada lahko odvzela državljanstvo tistim Južnim Tirolcem, ki so na osnovi Gruber - De Gasperijevega sporazuma po vojni ponovno optirali za Italijo, če bi se izkazalo, da so ti zagrešili kakšno protidržavno dejanje. Nevarnost takšnega zakona je na dlani, saj daje izvršni oblasti pravico, da tako rekoč po mili volji odloča o usodi posameznih državljanov. V tej zvezi je južnotirolski poslanec dr. Mitterdorfer pred dnevi izjavil v parlamentu, da je ta zakonski osnutek »fašističnega in nacističnega kova«.

V najvažnejšem delu resolucije, ki je bila sprejeta na občnem zboru, se Avstrija in Italija pozivata, naj ukreneta, kar je potrebno, da bocenska pokrajina čimprej postane resnično avtonomna. »Če bi v Zürichu — je rečeno v resoluciji — ne dosegli nobenega sporazuma, občni zbor poziva Avstrijo, naj ponovno predloži vprašanje Južne Tirolske glavni skupščini Organizacije združenih narodov«.

Manjšina torej odločno vztraja pri zahtevi, da se ji z ustavnim zakonom prizna avtonomija, ker le v tem vidi učinkovito jamstvo za svoj obstoj in razvoj.

—0—

ZVISANE PRISTOJBINE

V petek je Uradni list objavil nekatere poviške poštnih pristojbin. Zvišana je tudi cena dopisnic, in sicer od 15 na 40 lir. Možna je tudi poštnina s plačanim odgovorom, kar znaša še drugih 40 lir. Dopisnice so enake prejšnjim, le vtisnjena znamka in cena na njej sta rdeče barve.

Fanfani v Trstu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za slovenskimi župani je predsednik Fanfani sprejel odposlanstvo, ki so ga sestavljali dr. Makuc in dr. Bratina iz Gorice ter dr. Simčič, ing. M. Sosič in M. Udovič iz Trsta.

Po razgovoru je dr. Simčič izjavil, da je odposlanstvo izročilo ministrskemu predsedniku več spomenic, ki med drugim zahtevajo uveljavitev določil londonskega sporazuma in italijanske ustave. Kaj je temu odposlanstvu povedal g. Fanfani, nam doslej ni znano. Morda pa nismo daleč od resnice, če napišemo, da je ministrski predsednik najbrž le ponovil, kar je nekaj minut prej povedal slovenskim županom. Zato je naravnost nerazumljivo, čemu so omenjeni gospodje smatrali za potrebno, da so za prosili za poseben sprejem pri ministrskemu predsedniku. Dosegli niso nič drugega, kot da so poglobili razcepljenost slovenskih vrst. Kako je to politično nemodro, bo pokazala že bližnja bodočnost.

Šolski zakon

Zvedeli smo, da je tudi senatna komisija sprejela osnutek zakona za slovensko šolstvo na Tržaškem in Goriškem. Svoje stališče o zakonu smo mi že v zadnjem uvodniku jasno in določno izrazili. Zaradi pordobitnic, ki so padle z rimske mize, ne moremo vpiti, da je zakon sprejemljiv za slovensko manjšino.

Tržaški in goriški šolski sindikat sta ta teden poslala posebne vloge na prosvetnega ministra Bosca s prošnjo, da še popravi, kar je mogoče, v prid šolnikom. Ponovno poudarjamo, da, če nam zakon v politični liniji nič ne da, v sindikalni ne pripusti nikakršnih ugodnosti, je bolje, da ga ni.

FANFANI JE ZADOVOLJEN

V nedeljo in ponedeljek so volivci na Sardiniji izrazili svoje mnenje. Proti pričakovanju je Krščanska demokracija narastla. Pri pokrajinskih volitvah je dobila 46,3 odstotka glasov. Za njimi so komunisti z 19 odstotki in socialisti z 9,7 odstotka. Vse tri stranke so pridobile na račun monarhistov, ki so pri teh volitvah zgubili dve tretjini glasov.

Kljub povišku glasov pa bo Krščanska demokracija najbrž poiskala zaveznike v drugih strankah. Fanfani je časnikiarjem povedal, da je z doseženimi uspehi prav zadovoljen.

Afriško prosvetno zborovanje

Sredi prejšnjega meseca se je zbralo 300 odposlancev iz vseh novih afriških držav k prvemu prosvetnemu zborovanju v Addis Abebi. Seje so imeli pod pokroviteljstvom UNESCO, mednarodne organizacije za izobrazbo in pouk pri Združenih narodih. Posvetovanja je otvoril abesinski cesar v novo-zgrajeni »Palači Afrike«. Za njim je govoril glavni ravnatelj zveze odvetnik Veronese, ki je med drugim poudaril, da je naloga UNESCO pomagati afriškim narodom do enake stopnje izobrazbe, kot jo imajo drugod na svetu. Kolikšna je ta potreba, je povedal prosvetni minister republike Ghanee. Samo v osrednji Afriki, ki ima približno 127 milijonov prebivalcev, je 25 milijonov otrok v šolski starosti. Od teh jih je 17 milijonov, ki nimajo nobene možnosti za pouk. Osem milijonov obiskuje povečini misijonske osnovne šole, a ne pridejo do zadnjega razreda. Komaj 260.000 učencev od vseh teh milijonov pride na srednje šole in samo 10 tisoč na višje srednje ali tehnične šole.

Odposlanci so sestavili načrt, da bi večina otrok prišla vsaj do osnovnošolske izobrazbe. Navzoči zastopniki evropskih držav so obljubili vso pomoč. Afričanom je treba knjig in svinčnikov, ne pa pušk in bomb.

Zgodnji začetek

Hude ure je preživela v Milanu na policiji mati nekega desetletnega pobiča. Prišlo je namreč na dan, da je fant pisal grozljiva pisma 45-letni gospe Anversa, ki je stanovala v isti palači. V pismu, s podpisom »črna roka«, je zahteval pol milijona lir, ali pa bo smrt. Pisma so prihajala na naslov gospe pet dni zaporedoma. Peti dan je od groze omedlela. Policija je začela preiskovati in je v isti hiši povpraševala, kdo pozna pi Savo na ovojnicah pisma. Spoznala jo je prav dečkova mati. Dečko se je pa izpovedal, da je bil jezen na gospo Anversa, ker mu je prebodla žogo, ki je padla v njeno sobo. Na policiji je mati prisolila svoji »črni roki« dve klobuti in dečka odpeljala domov.

ZASTAVE V SENCI

V Združenih državah stavka že teden dni 35.000 pristaniških delavcev in pomorščakov. Skoro tisoč ladij je zasidranih v pristaniščih ter čaka na izkrcanje tovorov. Škoda gre že v milijone dolarjev. Člani sindikalne zveze National Maritime Union pa vztrajajo pri glavni zahtevi, da ne smejo ameriške ladje pluti »pod zastavami v senci«. S tem mislijo na tiste ladje, katerih je nad petsto, ki niso vpisane v domače ladijske sezname, ampak v sezname malih republik Liberije in Paname. Z vpisom v tuji register se brodolastniki izognejo pristojbinam in mezdami po predpisih. Mornarji, ki so navadno pritepeni od vseh strani, delajo na teh ladjah na pol zastonj, domačih mornarjev je pa vedno več brezposelnih. Stavka je naperjena proti bogatinom, ki izrabljajo tujo delovno moč v škodo domači.

Kmečki punti

Francija doživlja zopet stare čase kot v dobi vladanja kralja Ludvika XIV., ko so se tu pa tam vžigali kmečki punti, znani pod imenom »jacqueries«. Posebno v Bretaniji

NOVICE

se kmetje upirajo, ker ne morejo oddajati svojih pridelkov po primernih cenah. V prvi vrsti se opaža zastoj trgovine z žitom, krompirjem in sladkorno peso. V znak protesta so kmetje popustili delo na njivah in so začeli sabotirati s podiranjem brzojavnih drogrov in z oviranjem prometa. Mesto Lannion v Bretaniji so prejšnji teden popolnoma odrezali od sveta. Dohodne ceste so zaprli s traktorji, orali in kmečkimi vozovi, da ni mogel nihče pripeljati kaj zeenjave in drugih živil na trg. S tem načinom punta upajo, da bodo prisilili vlado, da ugodni njihovim zahtevam.

Kino propada?

Po številu obiskov kino dvoran v mestih bi morali soditi, da se zanimanje za filme venomer stopnjuje. Številke pa pokažejo drugačno lice. V Italiji ne hodi v kino ali pa le v prav redkih izjemah okoli 20 milijonov ljudi. To število se je v zadnjih dveh letih pomnožilo za dva milijona. Oseb, ki opuščajo kino, je več med ženskami kot med moškimi. Kaj je vzrok, da danes kino ne vleče več tako kot prejšnja leta? Odgovorov na to vprašanje še nimamo pri rokah. Brez dvoma so mnogo odnesle televizija, ki je cenejša, in druge zabave. V drugi vrsti so vzrok za propadanje kina tudi umetniško slabi filmi.

Čuden romar

Iz Pariza se je te dni odpravil na pot 24-letni stavbenik Dragotin Vrbota. Po rodu je iz Trsta, priimek pa kaže, da je iz slovenske družine. Mladi mož je sklenil, da pojde peš okoli sveta. Najbolj zanimivo pri tem romarju je to, da nosi na ramenih težak lesen križ. Na pot se je dvignil 27. maja; vsak dan prehodi 50 do 60 kilometrov. Iz Pariza je šel v romarsko svetišče Lurd, od tam pa ob ligurski obali proti Rimu, kjer upa, da ga bo sprejel papež v posebni avdijenci. Iz Rima namerava oditi v Sveto deželo. Ko bo končal romarsko potovanje okoli sveta namerava spisati knjigo o svojih doživljajih.

KRVAVA NOČ

Pod takimi naslovi izhajajo uvodniki dunajskih dnevnikov, ki tolmačijo zadnje a-

tentate na Južnem Tirolskem in ustrelitev dveh domačinov. V Innsbrucku je oblast ukazala, naj razobesijo žalne zastave zaradi dveh padlih žrtev: Sprengerja in Locherja. Dunajska vlada je imela sejo, kjer so ministri izrazili mnenje, da bo težko prišlo do sporazuma med Italijo in Avstrijo zaradi Južne Tirolske. Organizacija Berg Isel Bund je pa poslala brzojavko na Združene narode, naj pošlje v bocensko pokrajino posebno komisijo, ki naj izvede ljudsko glasovanje.

Kakšno bo poletje?

Nekaj dni že pritiska vročina, ki je ni smo bili vajeni. Prehod iz zgodnje pomladi v poletje je prišel kar nenadoma. Marsikoga, zlasti kmeta in letoviščarja, zanima, kakšno bo letošnje poletje. Vremenoslovci v Italiji predvidevajo, da bo poletje toplo, a da bo nastopilo kasneje, in sicer v juliju in v avgustu. Dostavljajo pa tudi, da bomo imeli v juliju tudi nekaj deževnih dni. Za severovzhodne alpske kraje, torej tudi za naše, napovedujejo 11 do 13 deževnih dni v mesecu juliju, medtem ko bo na jugu države precej suho. Avgust bo precej suh, razen nekaj zadnjih dni v mesecu. Tako se glasijo poročila vremenoslovcev. Kako bo v resnici, bomo pa vedeli ob koncu ne prav suhega poletja.

NOVI »NESMRRTNIK«

Med najbolj slovite znanstvene družbe na svetu prištevajo francosko akademijo znanosti in umetnosti, ki sega v dobo Ludvika XIV. Za njene člane imenujejo samo nekaj desetih največjih francoskih učenjakov ali pisateljev, ki jih imenujejo s ponosnim naslovom »nesmrtniki«. Imenovanje novega člana se pa izvrši, če kateri izmed nesmrtnikov umre. Pred meseci se je izpraznilo mesto svetovnoznanega fizika De Broglie. Člani so izvolili na njegovo mesto kardinala Tisseranta. Novi član akademije, ki je tudi dekan kardinalskega kolegija, je znan kot dober poznavalec večine starih in novih orientalskih jezikov.

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

Pogled na Portorož

Tržaškega

XIII. TRŽASKI VELESEJEM

Ministrski predsednik Fanfani je v sredo svečano otvoril XIII. tržaški velesejem. Trinajst let je torej že poteklo, odkar je leta 1948 britanski general Airey, tedanji poveljnik angloameriškega področja STO-ja, odprl v prostorih Pomorske postaje prvi velesejem in hkrati prvo tovrstno prireditev v Trstu. Odtlej je velesejem gotovo napredoval tako po številu razstavljalcev kot po svoji notranji organizaciji ter višini zaključenih trgovinskih poslov. Dobil je tudi svoje stalne prostore na Montebellu in brez dvoma postal pomemben gospodarski činitelj našega mesta.

Na letošnjem velesejmu razstavlja 12 držav, 23 pa jih je zastopanih po raznih podjetjih. Poleg italijanskih firm je treba omeniti predvsem razstavljalce iz Jugoslavije, Avstrije, češkoslovaške in Madžarske, ki tvorijo naravno zaledje našega mesta in ki predstavljajo 45 odstotkov vseh razstavljalcev. Od vzhodnih držav je prisotna Romunija, ki prvič razstavlja v Trstu, od zahodnih pa Portugalska, ki je prav tako prvič pripeljala svoje najznačilnejše proizvode v Trst.

Od afriških držav sodelujejo Libanon, Kamerun in Gabon ter Madagaskar. Ta nova republika prvič razstavlja na kakem inozemskem velesejmu.

Jugoslavija, ki je poleg Avstrije najstarejša udeleženka tržaškega velesejma, razstavlja svoje značilne proizvode lesne industrije, obrtništva in novejšje težke industrije. Zanimivo je, da je sosedna država tokrat razstavila tudi motorna vozila, ki jih izdelujejo v novi tovarni Tomos v Kopru.

Omeniti je treba nadalje predvsem Romunijo, ki sodeluje na velesejmu zlasti z izborom najrazličnejša lesa in lesnih izdelkov in ki se očitno hoče trdno usidirati na italijanskem tržišču. Afriške države razstavlja predvsem različne vrste eksotičnega lesa, ki je na tržiščih že resno začel tekrovati z evropskim lesom.

Zanimive so tudi razstave vseh ostalih sodelujočih držav in podjetij, tako da si vsak obiskovalec lahko ustvari sliko o današnjem industrijskem, trgovinskem in sploh gospodarskem razvoju v svetu.

Velesejem bo odprt do 5. julija, in sicer vsak dan do 24. ure. Vstopnina znaša 250 lir.

Nabrežina:

SEJA OBČINSKEGA SVETA

Na torkovi seji občinskega sveta so svecivalci najprej pooblastili odbor, da razpiše natečaj za dodelitev stalnega mesta učiteljici občinskih otroških vrtcev ter da reši še nekatera upravna vprašanja, ki zadevajo službeni položaj nameščencev in uslužbencev. Zatem je bila imenovana dvočlanska komisija za sestavo seznama oseb, ki imajo pravico, da lahko postanejo ljudski sodniki. V komisijo sta bila izvoljena svetovalca Josip Terčon in Sergio Bandini. Svet je nadalje sklenil, da del glavne ceste skozi Sosljan postane odslej last države.

Da se pospeši delo občinskega sveta, je odbor predlagal, naj se izvoli komisija svetovalcev, ki naj prouči preostale točke dnevnega reda ter svetu predloži natančne predloge. O teh bi zatem razpravljali na javni seji občinskega sveta in jih odobrili. Po daljši razpravi je bilo sklenjeno, da bo svet o tem vprašanju sklepal na prihodnji seji, ki bo v torek, 27. t. m.

nega reda ter svetu predloži natančne predloge. O teh bi zatem razpravljali na javni seji občinskega sveta in jih odobrili. Po daljši razpravi je bilo sklenjeno, da bo svet o tem vprašanju sklepal na prihodnji seji, ki bo v torek, 27. t. m.

Novi živinozdravnik

Ker je dosedanji živinozdravnik dr. Biasi bil upokojen, je Konzorcij za tehnično, zdravniško in živinozdravniško službo, ki obsega ozemlje devinsko-nabrežinske, zgorniške in repentaborske občine, v ponedeljek začasno poveril to službo živinozdravniku dr. Mirku Legiši iz Mavhinj.

OBNOVLJENA ŽELEZNIŠKA POSTAJA

Tik pred povratkom v Rim je predsednik vlade Fanfani otvoril tudi obnovljeno glavno železniško postajo v Trstu. Obnovitvena dela so trajala štiri leta in so zanje potrošili eno milijardo 400 milijonov lir. Staro poslopje je bilo sezidano pred 80 leti. Pri sedanji obnovi so med drugim zgradili nove perone, dozidali k prejšnji stavbi nova poslopja, kjer so različni uradi. Večji prostor ob vhodu je bil določen za kapelo, katere oltar je pred dnevi posvetil tržaški škof. Na splošno lahko rečemo, da sedanja postaja naredi na potnika, ki prvič pride v Trst, lep in prijeten vtis.

Opčine:

RAZSTAVA ROČNIH DEL

V soboto, 17. t. m., je bila ob 11. uri dop. v prostorih Industrijske šole otvorjena razstava deških in dekliških ročnih izdelkov. Razstava je bila odprta še v nedeljo ves dan.

V ženskem oddelku smo imeli priliko občudovati lepo tkane preproge, celo vrsto ženskih predpasnikov z izvirnimi motivi, barvanimi s pasteli. Poleg tega so pridna dekleta pripravila precej peciva, nekaj tort in raznovrstne likerje.

V moškem oddelku smo lahko opazovali kromirane izdelke iz mehanične delavnice, dalje mizarske izdelke, ki pa niso bili vsi razstavljeni, ker niso bili dokončno izgotovljeni. Razstavljen so bile tudi lepo izdelane dekliške proste in deške geometrične risbe.

Obisk razstave je bil zlasti v nedeljo zelo velik. Razstavo so si ogledali tudi predstavniki oblastev. Priliko smo imeli videti šolskega skrbnika dr. Pugliarella in njegovega namestnika, jugoslovanskega podkonzula ter druge, ki so se vsi pohvalno izrazili o razstavi.

TUJSKI PROMET V TRSTU

Letošnje slabo vreme je vplivalo tudi na tujskoprometno dejavnost na Tržaškem. Na splošno so zabeležili manjše število prihodov in nočnin v raznih »campingih«, ki so bili doslej takorekoč skoraj prazni, če izvzamemo velik mednarodni »camping«, ki se nahaja v Sosljanu ob morju. Stanje je torej slabše kot lansko leto, kar še bolj potrjuje splošno ugotovitev, da turisti čedalje bolj opuščajo taborjenja in raje stanujejo v hotelih.

V tej zvezi je treba ugotoviti, da so lani zabeležili v raznih tržaških hotelih povprečno 16.879 nočnin na mesec, v avgustu pa celo 29.829 nočnin. Od tujškega prometa je Trst lani imel skupno 5 milijard lir dohodkov.

Ricmanje:

PRETRESLJIVA NESREČA

V noči med sredo in četrtkom se je v Ricmanjih zgodila nesreča, ki je terjala smrt 57-letnega domačina Ivana Komarja. Pokojnik je zvečer zapustil vaško gostilno in se napolil proti domu. Med potjo je šel mimo napajališča in si hotel otešiti žejo pri tamkajšnji vodni pipi. Zaradi spolzkosti tal je Komar zgubil ravnotežje in hudo treščil z glavo ob zid ter s polovico telesa telebnil v napajališče, ki je bilo polno vode.

Mimoidoči domačin ga je našel, ko ni bilo zanj več nobene pomoči, ker je bil že mrtev. Pokojnik je bil po poklicu zidar. Naj v miru počiva. Sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

OBISK IZ AMERIKE

V torek je prijadrala v tržaško luko bivša ameriška poslanka v Rimu Klara Luce. Z velikim spremstvom križari ob dalmatinski obali do Istanbula. Gospa Klara, katero je sprejel na pomolu bivši župan Gianni Bartoli, je izrazila mnenje, da bo Trst še dosti uspeval. Na razstavi cerkvene umetnosti je gospa Luce kupila za en milijon dragocenosti. Na vprašanje časnikarjev je izjavila, da se ne bavi več s politiko, pač pa da jo vežejo še vedno tesne vezi z Italijo.

Gospa Luce se je za časa svojega bivanja v Rimu močno prizadevala, da bi Tržaško ozemlje ponovno prišlo pod upravo Italije. Zato jo vežejo tako tesne vezi z bivšim tržaškim županom Bartolijem.

Beneška Slovenija

PLATISČE

Prvi dan tega meseca je umrl naš najstarejši sosed Riko Cormons, po domače Pakàn, v starosti 83 let. Pokojnik je marsikaj preživel v tujini in doma. Kot mlad fant je šel v Kanado, potem je prišel domov in moral na fronto, ker se je pričela svetovna vojna. Po vojni je spet šel s trebuhom za kruhom v daljno Kanado. Leta in leta je ril pod zemljo, dokler se ni ponesrečil in se je vrnil pohabljen v rodno vas. Vzredil je sedem sinov. Enega je izšolal za duhovnika, ki je bil za kaplana v Srednjem v Nadiški dolini. Vse življenje je bil rajnik zaveden Slovenec. Sosedje so ga zelo spoštovali in so ga izvolili tudi za občinskega moža. Naj prejme poštenjak po smrti večno plačilo.

VIDEM — TRBIŽ

V senatu so že večkrat razpravljali o ureditvi velikih prometnih cest v Furlaniji. V načrtu je avtna cesta Benetke - Trst z odcepom Palmanova - Videm. Predvideni so izdatki 40 milijard lir za ta cestna dela, ki so velike važnosti ne samo v notranjem merilu, marveč še bolj v meddržavnem. V zakonskem načrtu pa niso omenjena dela za moderno avtno cesto iz Vidma do Trbiža. Senatorji iz videmske pokrajine so zato posredovali pri ministru za javna dela Zaccagniniju, ki je obljubil, da bo poskrbel finančna sredstva za prometno žilo Videm -

SOLSKI USPEHI

Ravnateljstva slovenskih srednjih šol so že razobesila na oglasne deske ocene dijakov ob koncu šolskega leta. V prvem razredu liceja je izdelala ena dijakinja, trije dijaki imajo popravne izpite v jeseni. V drugem liceju so izdelali vsi dijaki, v III. so pa vsi pripuščeni k maturi. Vseh maturantov na liceju je 11. Na višji gimnaziji so v IV. razredu štiri dijaki izdelali, dva imata popravne izpite. V V. razredu je pripuščenih k izpitu za prestop na licej 6 dijakov.

Na učiteljsku so uspehi sledeči: v I. letniku sta dva izdelala, ena ima izpite, dve dijakinji sta zavrjnjeni. V II. letniku je ena izdelala, štiri imajo popravne izpite. V III. letniku so štiri dijakinje izdelale, en dijak bo ponavljal. V IV. letniku je pet dijakov pripuščenih k učiteljski maturi.

Na nižji gimnaziji je v I. a razredu uspešno končalo šolsko leto 12 dijakov, 7 s poplavnimi izpiti, 4 so zavrjnjeni. V I. b je 11 dijakinj izdelalo; Nevina Brešan in Marija Koren z odliko, 9 popravlja, dve bosta ponavljali razred. V II. a razredu je 13 dijakov izdelalo; Zdenko Hvala z odliko. Šest dijakov ima popravne izpite. V II. b razredu je 16 dijakinj uspešno končalo leto; Tatjana Brisco in Neva Budal sta prejeli odliko. Štiri dijakinje bodo imele popravne izpite.

Na strokovni šoli so se pa naši dijaki tako izkazali: v I. a jih je izdelalo 18, popravni izpit ima 12 dijakov, 5 je zavrjnjen. Di-jakinj iz I. b je izdelalo 12, popravne izpite jih ima 9. Zavrjnena ni nobena. V II. a je pa polovica dobrih, polovica slabih. Izdelalo je 13 dijakov, med njimi odličnjaka Danilo Peterin in Janko Prešeren.

Popravne izpite ima 9 dijakov, padli so 3. Di-jakinje II. b so povečini izdelale, in

- Kanalška dolina

Trbiž. V ta namen se bo ustanovila posebna družba, ki jo bodo sestavljale pokrajinska uprava, občine in Trgovinska zbornica. Minister je tudi priznal, da so zahtevana dela za izboljšanje velikih prometnih žil skozi Furlanijo in Benečijo res neodložljiva

TRBIŽ

Prejšnja nedelja je res bila prva poletna nedelja, saj po tolikem času ni bilo dežja. Zato je po cesti od Kokovskega sedla v Trbiž kar mrgolelo tujih avtomobilov. Zvečer so pokazali njih sezname, da je prešlo preko meje 15 tisoč motornih vozil; v veliko večjem številu v Italijo kot iz nje. Ugotovili so tudi, da prihaja manj motociklov. Nemška mladina uporablja spet bolj kolesa. Avstrijski turisti so v nedeljo napolnili vse izletniške točke do Gradeža in Lignana. Kljub velikemu prometu po cestah pa ni imela policija dosti neprijetik in tudi niso za-beležili hujših prometnih nevarnosti.

OBMEJNA KOMISIJA

V petek, 16. t. m., sta se v Kopru sestala italijanski in jugoslovanski predsednik mešane komisije za izvajanje videmskega sporazuma. Predsednika Forte in Gerin sta se dogovorila o dnevnem redu prihodnjega zasedanja mešane komisije, ki bo v Vidmu menda še ta mesec. Na sporedu bo baje tudi razgovor o tehničnih olajšavah pri obmejnih prehodih.

sicer 13, Mirjam Pavletič je odličnjakinja. Popravni izpit bo moralo delati šest učenk. Zavrjnena ni nobena. Iz III. razreda so pa vsi pripuščeni k zaključnim izpitom. Vsem voščimo mnogo uspeha!

RIBJA TRZNICA

Na goriškem pokritem trgu se vedno nekaj presnavlja in popravlja. Do končne ureditve pa še ne bo prišlo zlepa. Zadnje dneve so spet začeli nekaj prenavljati. Pri ribjih stojnicah gradijo steklene stene, da ne bo zanašalo prahu in smeti s ceste na nesrečne ribe. Pobuda je prišla malo kasno, a vendar bo še koristila.

Ker smo že pri ribah, moramo tudi dodati, da se gospodinje pritožujejo, ker prihajajo ribe na trg že nekoliko postane in tudi predrage. Upamo, da bo prihodnji župan goriške občine tudi v tem oziru napravil nekaj reda.

DOL

Pokrajinski tehnični urad je odobril načrte za nekatera nova javna dela v goriški pokrajini. Med drugimi so predvidene izboljšave električnega omrežja v vaseh v Dolu. Električna družba Selveg je dobila pristanek za napeljavo daljnovoda, ki bo vezal kabino v Palkiščah z vodom Ronki - Peč pri Rupi. Napeljava toka bo pospešila razvoj industrijskih naprav, ki se razvijajo na tem področju.

PASJA RAZSTAVA

V nedeljo dopoldne se je slišalo v parku mestne hiše močno pasje lajanje. Ob navzočnosti oblastev so odprli četrto mednarodno razstavo pasjih pasem. Svoje lovske in domače ljubljence so pripeljali na razstavo gospodarji iz Anglije, Jugoslavije, Nemčije, Holandske in Francije. Najbolj številno so bili seveda zastopani čistokrvni psi iz Italije. Razstavljenih je bilo 260 štirinožcev, ki so predstavljali 67 različnih pasem.

PEČ

Kaj izrednega se v zadnjem času ni pripetilo pri nas. Ljudje so polni dela na polju in pri žetvi. Včasih je opravilo pri žetvi trajalo tudi po več dni. Zdaj so na razpolago moderni stroji in se vse hitro naredi. Letos pa še hitreje kot lani ker je pšenica manj obrodila. Muhasto vreme je precej škodovalo drugim pridelkom. Škoda se pozna posebno pri krompirju, ki ga ne bo toliko kot druga leta. Ne manjka pa trave; samo kako jo posušiti, to je spet vprašanje.

SOVODNJE

Ljudska šola v Sovodnjih je ena najbolj delavnih. Že lani so učiteljice poskrbele, da so otroci pokazali na šolski razstavi, kaj znajo. Letos so se na združili učenci iz Sovodnj in Gabrij ter priredili prav lepo uspelo zaključno prireditev. Poleg razstave ročnih del je bil na sporedu tudi srečio-ov. Popoldne so na otroci nastopili na šolskem dvorišču s petim dekletacijami in šaljivimi prizori. Številni obiskovalci in starši so zlasti pliskali pri zadnjem prizoru »Katrcina in gospa«. Učenki Ivica in Nežika sta se kar lepo postavili. Vsi vaščani smo učiteljicam hvaležni za njih trud.

SAHOVSKA TEKMA

Prejšnjo nedeljo so bili povabljeni na šahovsko tekmo v Novo Gorico šahisti kluba »Bratuš«. Gostitelj je bil šahovski klub »Nova Gorica«. V restavraciji Park hotela se je zbralo lepo število šahistov, ki so pazljivo kibicirali šesterim dvojicam. Izmed povabljenih gostov so zmagali: Slavko Bednarik, Danilo Nanut in dr. Cotič. Končni izid je bil 3:3. Po tekmi so imeli šahisti kosilo in so se zadržali v prijateljski zabavi. V kratkem bodo pa šahisti iz Nove Gorice vrnili obisk.

RUPA

Prejšnji petek se je dogodila v naši papirnici nenadna nesreča. Po čudežnem naključju je prišlo samo do precejšnje materialne škode. Povod za nesrečo je treba iskati v nepredvidnosti nekaterih delavk, ki so pozabile spustiti vodo v osuševalni kotel. Najprej se je začutil po vsej tovarni velik smrad, nato pa se je velik kotel nenadoma razpočil. Priš'o je tudi do majhnega požara, ki pa je na srečo kmalu prenehal.

Zaradi okvare važnega stroja bo menda prišlo do prisilnih dopustov. Priznati pa moramo ravnatelju, da je bolje, če da delavcem dopust, kakor pa da bi bilo delo ukinjeno.

JAVNA DELA

Tehnični odbor pri pokrajinskem skrbništvu za javna dela je odobril načrte za večje število javnih naprav. Predvidevati stroški znašajo nad pol milijarde lir. Za gradnjo stanovanjske hiše v Standrežu je določenih 9.970.000 lir. Ime'a bo štiri stanovanja. Za koga? V Dolenjah bodo popravili in opremili ljudsko šolo. V Tržiču bodo zgradili veliko stanovanjsko poslopje za 12 begunskih družin, kar bo stalo 35 milijonov lir. Sezidali bodo še štiri poslopja z 38 stanovanji za 93 milijonov ter športno igrišče za 55 milijonov. Za cestne naprave v tržiški okolici bo šlo 180 milijonov. Za cestno priključitev Zagraj - nova avtomobilska cesta iz Trsta v Benetke bo potrošenih 128 milijonov lir.

Pohvaliti je treba to živahno delavnost, opazamo pa, da ni nobenih postavk za slovenske občine, oziroma ni takih postavk, ki bi prišle v korist slovenskemu prebivalstvu.

CESTNI PREKRŠKI

Goriška mestna policija je imela v mesecu maju precej posla z vozači, ki se niso držali prometnih predpisov. Zapisali so kar 544 prekrškov, ki so jih zagrešili avtomobilisti in motorni vozači in jih tudi primerno oglobili.

Nihče ne more seveda ugovarjati proti oblastem, ki zahtevajo od državljanov, da spoštujejo cestni zakon. Vendar je treba pri tem nekaj pripomniti, zlasti kar se tiče pravil in znakov na pristajanje vozil.

Po goriških ulicah se namreč opaža, da se ti znaki prepogosto menjujejo. Včasih ne drže niti en teden na istem mestu. Zato se marsikom, zlasti onim z onstran meje, zgodi, da v hitrici ne opazijo tablic in postavijo na primer motor na isto mesto, kjer je bilo morda še pred tednom dni dovoljeno. Stražnik pa mora nepredvidneža oglobiti in pride zatorej do mučnih prerekanj.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pesniška zbirka Brune Bertotove

Ta drobna knjižica, ki je te dni izšla v Trstu v založbi revije »Mladika«, natisnila pa jo je tiskarna Graphis, pomeni enega najbolj razveseljivih dogodkov letošnje sezone, kar zadeva kulturno življenje Slovencev na Tržaškem. Ne gre toliko za absolutno umetniško vrednost prve zbirke mlade pesnice, ki se še ni mogla otestiti začetništva, ampak za pogum, da se je končno našla ustanova na Tržaškem, ki je bila pripravljena izdati prvo delo mladega človeka, ki se ukvarja s slovenskim pesnjem, ne glede na ekonomsko tveganje, in da se je našel mlad človek, ki je upal doma stopiti pred javnost s svojim prvim delom, namesto da bi se skrival za avtoriteto velikih založb in osrednjih slovenskih kulturnih centrov. V tem smislu je knjižica pojav kulturnega optimizma, ki ga moramo pozdraviti iz dna srca.

Bruna Bertot spada k mladi generaciji, ki jo je oblikovala povojna slovenska šola v Trstu. To obeta biti tista generacija, ki se je končno, po eni ali dveh v glavnem izgubljenih ali žrtvovanih generacijah, spet zavedla svojih nalog in jih začela samozavestno in z zaupanjem v svoje sile in v bodočnost, zlasti v bodočnost svojega naroda reševati. Literatura je samo eno izmed področij, na katerih začenja prihajati do izraza ta nova vitalnost mlade intelektualne slovenske generacije v Trstu in njena nova, samostojna smer v življenju. Kvaliteta bo prišla z delom. Glavno je, da je nova generacija aktivna, miselno samostojna, da se je znala odklopiti od pasivnosti generacije pred njo in da pogumno ter vedro gleda na življenje.

Tak občutek nas navdaja pri prebiranju kakih treh desetih drobnih pesmi, ki jih vsebuje zbirka Brune Bertot »Moja pomlad«. Res je, te pesmiče je navdihnili in narekovala pomlad, pomlad življenja,

hrepeneče, sanjajoče deklišstvo, doživljanje kraške narave in morja, letnih časov v bregu nad morjem, sredi pašnov in vinogradov, v mestom, ki žari v mraku onstran zaliva, in s čolni, ki rablo butajo ob pomol in čakajo na zaljubljeni par, da se odmakne od brega v poetično samotnost večera na morju.

Vse to so morda majhna doživetja, a iz njih je stikano dekliško življenje. Bruna Bertot jih je znala iskreno in pristrano izraziti na straneh svoje knjižice. Zaradi te iskrenosti in pristnosti človeškega in pesniškega doživljanja radi spregledamo drobne nedostatke v jeziku in izvornem izražanju. Tuptam zavzenj med tiho petje verzov mlade pesnice kak odmev iz župančiča ali kakega drugega modernega slovenskega pesnika, kar pa se zdi popolnoma organsko in samo potrjuje njeno resno pripravo.

Zelimo, da bi »Moja pomlad« Brune Bertot ne ostal le osamljen klic dekliškega hrepenenja v naši pomladi, ampak da bi bila znanilka novih stvaritev nje same in vse njene generacije.

E. Z.

Svetovna razstava v Moskvi

Nikolaj Dudorov, vladni pooblaščenec za organizacijo svetovne razstave, ki bo leta 1967 v Moskvi, je dejal na tiskovni konferenci, da je v grob h obrisih že pripravljen osnutek razstavišča, ki bo zavzemalo 520 ha površine.

Paviljoni bodo porazdeljeni na zemljepisnem načelu, sovjetska razstavišča bodo zavzemala v celoti 125 ha, prav tolikšna površina je namenjena tujim

deželam, razen tega naj bi razstavljale mednarodne organizacije na površini 20 ha, razvedrilo pa je namenjena površina 105 ha. Moskovska svetovna razstava naj bi imela simbol prav kot vse dosedanje: za prvo pariško so zgradili znani Eiffelov stolp, za bruseljsko atomij, v Moskvi pa bodo pripravili arhitektonski objekt z geslom »Napredek«.

KRATKE NOVICE

• Na univerzi v Perugi so podelili častni doktorat iz agrarnih ved slavnemu amerišskemu znanstveniku prof. Selmanu A. Waksmanu, strokovnjaku za agrarno mikrobiologijo in iznajd telju streptomicina in neomicina.

• V Buenos Airesu je začela v španščini izhajati revija »Studia croatica«, za politične in kulturne študije.

• V zbirki »Bela krizantema« pri Cankarjevi založbi v Ljubljani je izšla nova pesniška zbirka Daneta Lokarja »Zakopani kip«. Knjiga obsega okrog 100 strani.

• Jože Javoršek (Brejce) je objavil pri založbi Lipa v Kopru svoj prvi roman z naslovom »Obsedena tehtnica«. Doslej je bil znan kot pesnik in esejist.

• Ljubljanska revija »Naša sodobnost« najavlja za eno svojih prihodnjih števil pesmi Edvarda Kobeka.

• Umrl je hollywoodski filmski igralec Jeff Chandler. Star je bil šele 42 let. Izčrpal se je pri snemanju nekega filma na Filipinih.

• Dr. Albert Schweitzer je zbolel. Leži v svoji bolnišnici v Lambarene v bivšem Francoskem Kongu. Pred kratkim je začel pisati knjigo o svetovnem miru. Pravi, da bo to zadnja njegova knjiga.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V petek, 23. junija, ob 20.30 na Kontovelu

Joško Lukeš

»PRGISCE ZEMLJE«

V nedeljo, 25. junija, ob 17.30 v Avditoriju

Emmerich Kálmán

»CARDASKA KNEGINJA«

opereta v treh dejanjih

Napisala: Leo Stein in Bela Jenbach

ZADNJIČ V MESTU! ZNIZANE CENE!

Prodaja vstopnic od petka, 23. junija dalje v Tržaški knjigarni, Ul. Sv. Frančiška 20 ter dve uri pred pričetkom v baru Moscolin, Ulica Teatro Romano (nasproti Avditorija)

Prizor iz jugoslovanskega filma »Kapetan Leš« Zvorada Mitrovića

Razstava cerkvene umetnosti v Trstu

V prostorih pomorske postaje je odprta te dni mednarodna razstava cerkvene umetnosti, na kateri so poleg italijanskih umetnikov prisotni še kiparji in slikarji enajstih drugih držav, in sicer iz Avstrije, Brazilije, Francije, Grčije, Izraela, Japonske, Zahodne Nemčije, Poljske, Spanije, Svvice in Združenih ameriških držav.

Vsa razstavljenata dela pripadajo trem različnim skupinam umetniškega podajanja. Najmehreje je seveda zastopano slikarstvo in kiparstvo. Razstavlja 132 slikarjev in kiparjev, skupno 215 del. Uporabna umetnost je zastopana s 40 deli, katera je napravilo 22 umetnikov. Končno nas pa še 45 fotografskih povečav seznanja z nekaterimi pomembnimi projekti arhitektov na področju cerkvenega stavbarstva.

Obisk na razstavi cerkvene umetnosti je izredno zanimiv. Ta mednarodna prireditev privablja poznavalce umetnosti in široke množice občinstva predvsem zato, ker lahko na njej spoznajo stvaritve umetnikov mednarodnega kova, obenem pa se lahko pri ogledu razstavljenih del tudi pouče o vplivu, ki ga ima moderna oziroma sodobna umetnost na oblikovanje del, ki so namenjena cerkveni rabi oziroma nam prikazujejo dogodke, o katerih pripovedujejo štirje evangelijski.

Koliko se novodobna sprememba slikarske in kiparske govornice projicirajo na področje cerkvene umetnosti? Razstava nam kaže, da je večina del upodobljena v smislu figurativne umetnosti. Vendar pa slog kipov in slik s figurativnim podajanjem ni zgrajen po tradicionalnih zakonih upodabljanja prejšnjih stoletij, temveč izraža umetniško hotenje našega časa. Poleg figurativnih slik pa lahko spoznamo tudi nekatere abstraktne upodobitve. To so na primer olja Enrica Accattina, tempere francoskega slikarja Jacquesa Le Chevall'erja ali pa izredno lepo stekleno okno, katero je Nemec Johannes Schreiter sestavil iz rdečih in zelenih podolžnih form lomljenega stekla.

Umetnik, ki ustvarja dela s pobžno vsebino, se ne more predajati le zagonu svojega notranjega razpoloženja, temveč mora marsikdaj zavreti ustvarjalno silo in predstaviti svoja dela v taki izvedbi, da bodo všeč tudi cerkvenim oblastem. Slednje namreč žele, da bi bile cerkve okrašene z upodo-

bitvami, katere bi razumeli tudi tisti verniki, ki niso imeli posebne umetniške vzgoje in zato ne razumejo skrivnostne govornice marsikaterega sodobnega umetnika. Konstitucija sinoda tržaške škofije na primer pravi: »Cerkvena umetnost navaja s svojo lepoto k čiščenju lepote in absolutne popolnosti Boga. Zato naj ne bodo v svetih prostorih nameščena taka dela, ki so iznakažena in grda.«

Taki zahtevi pa vsekakor ne ustreza Zadkinova »Pietà«, ki je s cer bogata na umetniški vsebini, s svojo ekspresionistično grotesknostjo pa ne posreduje vtisa božje narave Matere božje in mrtvega Jezusa, pa čeprav je Ossip Zadkine s svojo leseno skulpturo odlično pokazal bolečino matere, ki je izgubila sina.

Posebna zanimivost so tri oljnate slike, katerih avtor je japonski slikar Leonard Foujita. Čeprav je bilo v zadnjih letih precej govora in pisanja o tem upodabljalcu, vseno ne odkrijemo v njegovih delih elementov, ki naj bi opravičevali tolčen sloves. Foujita komponira svojo olja z izredno dobro risbo, barvnemu elementu pa posveča le malo pozornosti. Zato bi lahko njegove podobe označili za risana olja. Foujita tudi ne sledi miselnosti naše dobe, temveč obravnava tradicijo renesanse, predvsem tiste, ki so jo podajali nemški umetniki renesančnega umetniškega obdobja.

Naj še omenimo podobe Georgesa Rcaulta in obenem opozorimo, da so se med inozemci najbolje uveljavili nemški in ameriški upodabljalci.

Zelo močna je udeležba tržaških umetnikov. Če pomislimo, da je ta razstava mednarodna in ne vsedrjavna lahko rečemo, da je število tukajšnjih umetnikov celo nekoliko previsoko.

Zanimiva je primerjava Križanega, katerega je Marcello Mascherini s prefinjeno eleganco oblikoval v bronu, z ekspresivnim Albertijevim Križanim in kipom iste tematike, katerega je Negrin s primitivnim občutjem prikazal z leseno skulpturo. Med tržaškimi slikarji opozarjata nase predvsem Romeo Danco in Edoardo Devetta. Od treh del Camp'tellija bi opozorili predvsem na s trnjem kronano Jezusovo glavo. Franco Orlando pa razstavlja veliko oljnatu sliko Jezusa.

Razstava zasluži, da jo obiše vsak, ki ima kaj smisla za umetnost.

A. B.

GOSPODARSTVO

Za izboljšanje kmetijstva

V mnogih državah smatrajo kmetijstvo za zelo bolno gospodarsko panogo, ki vedno bolj hira. Mlade delovne sile zapuščajo kmečko delo in iščejo rednega in boljšega zaslužka v drugih poklicih, predvsem v industriji in v mestih, ki nudijo tudi več zabave. Obširne, zlasti gorske površine so že popolnoma opuščene, druge pa bodo, če ne bo učinkovitih ukrepov.

Umljivo je, da take razmere hudo skrbijo vse državnike in gospodarstvenike. S posameznimi šibkimi ukrepi ni mogoče mnogo pomagati, bolnik ne ozdravi. Potrebno je temeljito zdravljenje, potrebna so izdatna dobra zdravila. To je imela pred očmi italijanska vlada, ko je za konec letošnje spomladi sklicala posebno zborovanje, ki naj prouči stanje in sestavi seznam nujno potrebnih ukrepov.

Dne 8. junija se je v Rimu začelo zborovanje predstavnikov vseh organizacij, ki imajo količkanj stika s kmetijstvom. Teh pa je mnogo, ker spadajo sem: industrialci kmetijskih strojev, kmetijskega orodja in kmetijskih potrebščin sploh; lastniki zemljišč, najemniki, splovinarji — koioni in kmečki delavci; zbiralci, predelavci, in razdeljevalci sploh; zastopniki kmetijskih in konsumnih zadrug, hranilnic in posojilnic ter denarnih zavodov, ki dajajo kmetijstvu posojila; zastopniki posameznih kmetijskih panog od živinoreje, sadjarstva in vinogradništva do poljedelstva in posameznih kultur.

Pri tem delu sodeluje nad 200 različnih organizacij, 175 poročil so predložile sindikalne in druge organizacije, poleg tega so izvedenci imeli 40 izčrpnih predavanj o sedanji kmetijski stvarnosti.

Prvi dan zborovanja so bile ustanovljene tri komisije, v katerih sodeluje 105 izvedenec. Delo v komisijah se zaključilo 24. junija.

Dnevni red prve komisije je bil tale: 9. junija: proučitev sestave prebivalstva; od 10. do 12. junija: gibanje prebivalstva; 14. in 15. jun.: izobrazba in družabno življenje na deželi; 16. in 17. junija: strokovna izobrazba kmetovalcev; 19. in 20. junija: socialna oskrba in pomoč; 21. junija: industrializacija kmetijskih okolišev; 22. junija: izboljšanje javnih služnosti; 23. junija: socialni vidiki glede na obrate in kmetijske pogodbe; 24. junija: načrti za bodočnost.

Na dnevnem redu druge komisije: 9. in 10. junija: lastništvo zemlje; 12. junija: velikost kmetijskih obratov; od 13. do 15. junija: kmetijske pogodbe; 19. in 20. junija: zboljšanje zemljišč in sprememba kultur; do 24. junija: načrti za nadaljnji razvoj.

Tretja komisija je obravnavala vprašanja, ki se tičejo predvsem trga in donosnosti kmetijskega podjetja. 9. in 10. junija je proučila ceno industrijskih predmetov in služnosti; od 12. do 14. junija: katastrska in davčna vprašanja ter različne dajatve, bolniška in starostna oskrba; 15. in 18. junija: trg za najvažnejše kmetijske pridelke, cene in zaščito pridelkov; 19. in 20. junija: stroške in vire kmetijskih prihrankov; 21. in 22.

junija: združništvo in razvoj gospodarskih ustanov; 22. in 24. junija pa razvojne načrte.

Člani vseh 3 komisij se bodo sestali 30. junija, ko bodo prečitali in predložili v razpravo zaključke posameznih komisij. Ta razprava bo verjetno trajala do 10. julija, ko bo sklicana skupščina, kateri bodo zopet predložene posamezne resolucije. Razprava bo trajala verjetno do 18. julija.

Končno bodo zaključki konference predloženi vladi in parlamentu, ki naj čimprej sprejme te potrebne zakone, da bo kmetijstvo zopet prosto zadihalo in se razvijalo v korist vsega prebivalstva.

—0—

NE ZANEMARJAJTE TRT!

Če hočemo obvarovati trte in pridelek, nam ne preostane drugo, kot da se borimo proti peronospori in oidiju.

Najbolj primerno se borimo s škropilom, ki ga napravimo iz 100 litrov vode, 250 do 300 gramov asporja in 100 gramov koloidnega žvepla. Najprej premešamo aspor z nekaj vode, potem pa med mešanjem prilijemo ostalo vodo do 90 litrov. Ostalih 10 litrov služi za mešanico z žveplom: najprej premešamo koloidno žveplo z malo vode, nakar prilijemo še ostalo. Končno zlijemo mešanico žvepla v raztopino asporja, dobro premešamo in škropimo. Aspor lahko nadomesti »vitex«, koloidno žveplo pa »cosan«. Lahko pa napravimo škropilo tudi z

modro galico in apnom ter primešamo koloidnega žvepla ali cosana. Nesmiselno ravnaajo vsi, ki za napravo 100 litrov škropila uporabljajo po 1½, 2 kg ali celo več kg modre galice. Taki imajo preveč denarja, da ga tako razmetavajo. Naj raje pazijo, da bo apno res prvovrstno.

Čeprav smo škropili tudi s koloidnim žveplom ali s cosanom, moramo po odcvetju zarod poprašiti z navadnim žveplom.

ZAKAJ SE JE GROZDJE OSULO?

Mnogo zaroda se je letos po cvetju osulo. Zakaj? Ali ni kakšnega zaščitnega sredstva?

Zarod se je osul, ker ni bilo cvetje pravilno oplojeno. Vzrokov zato je sicer več, a glavni — posebno letos — je tale. Zaradi slabega vremena med cvetenjem, posebno ker je bilo mokro in mrzlo, se cveti niso popolnoma odprli in torej niso mogli ne ploditi ne biti oplojeni. Mnogi cveti pa so se odprli, a jih je dež izpral in cvetni prah ni mogel oploditi ženskega dela cveta. Posledica tega je, da je trta odvrгла neoplojen zarod. Ker ne cvetejo vse sorte istočasno, se niso vse vrste trt enako močno osule.

TRGOVINSKE TEŽAVE

MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO

V trgovini med Jugoslavijo in Italijo so nastale težave, katerih vzrok sta izvoz oziroma uvoz živine. Jugoslavija želi, da bi Italija uvozila vse v trgovinskih dogovorih določene količine živih živali in njih mesa in da bi se količina še zvišala. Na italijansko vlado pa pritiskajo domači živinorejci, naj uvoz čimbolj omeji in sploh prepove, če so v notranjosti nabavne cene pod določeno višino. To se je zgodilo tudi letos in zato je jugoslovanski izvoz v Italijo mnogo nižji, kot so ga pri sklepanju pogodb predvidevali.

London - središče za zračni prevoz živali

Tudi živali potujejo po zraku in pravijo, da je danes med petimi zračnimi popotniki vsaj ena žival. Marzotto, lastnik veleposvetstva pri Portogruaru, kjer redijo več kot 1500 holstanjskih krav in od koder vozijo mleko v Trst, Benetke in drugam, je z letali prepeljal iz Amerike v Italijo prve bika, telice in krave. Dirkaške konje pa sploh prevažajo samo z letali. Tako prevažajo tudi živali za živalske vrte, itd.

Zaradi tega pa so nastala posebna vprašanja, ki jih je bilo potrebno rešiti, saj ni dovolj, da neko žival kar naložimo na letalo in prepeljemo. Določiti je bilo treba tudi, kako naj se prevoz izvrši, da bo žival najmanj trpela, da ne bo obolela ali postala prenerozna itd. Na tem področju pa ima največ zaslug angleška ustanova za zaščito živali. Najprej so ugotovili, kako je najbolje urediti prevoz posameznih živali, od male orientalske ribice, do opice, leva in slona. Opazili so, da ribice najbolje potujejo v vrečicah iz politena, le da imajo dovolj prostora. Za živali, ki potrebujejo stajanje ali kletke, te naprave morajo biti tako velike, da žival lahko stoji in se obrne in da jo lahko krmiš ali napajaš, ne da bi kletko odpiral.

Če imajo ljudje na razpolago čakalnice in restavracije na letališčih, zakaj ne bi uživale takih udobnosti tudi živali? Ali niso tudi živali potrebne, da se odpočijejo, nahranijo in morda dobijo bolniško oskr-

bo? Tudi na to in podobno je družba za zaščito živali mislila in pred 8 leti uredila na letališču v Londonu poseben hotel — zavetišče za živali. Strošek je znašal 20.000 šterlingov ali okoli 40 milijonov lir. Sedaj ima mesečno okoli 50.000 gostov. Ker pridejo mnogi iz tropskih, to je toplih krajev, je bilo treba misliti na posebno ogrevanje. Med prvimi gosti je bil neki na pljučnici bolehačoj noj. Več dni so ga morali držati preden je prispel na svoj cilj.

Zavetišče na londonskem letališču ima moderen veterinarski oddelek. Nedavno je prispela nepričakovana pošiljatev 400 opic in 5.000 tropičnih ptičev, ki so morali zaradi mrzlega deževnega vremena ostati 4 dni v zavetišču. A zaloga hrane je vedno polna: dovolj je žit, najrazličnejših semen, sadja, zelenjadi, mesa, mleka in vse živali dobivajo potrebno oskrbo.

Osebjem je seveda podvrženo tudi različnim nevarnostim. Nedavno je neki asistent obolel za psithacosis, za boleznijo papig, drugi so večkrat imeli različne motnje, pri čemer se je izkazalo, da so tropskega značaja. A uslužbenci ostanejo, preveč jim ugajajo različne živali. Do novembra 1960 so šli skozi zavetišče že 4 milijoni živali, med njimi ptičji, plazilci, žuželke, psi in mačke, levi, tigri, sloni in krokodili, opice in pingvini ter še kakih 100 različnih drugih vrst živali, ki morajo biti vse hvaležne »Kraljevi britanski družbi proti krutostim do živali«.

29.

Prilredil R. B.

STRTA SRCA

S težavo se je obrnil v postelji in je pozvonil ženi.

»Kaj želiš, Rudi?« je pristopila. Na njenem gospodovalnem obrazu je ležal zmagovalni nasmeh. Mislila je, da je mož menjal prejšnji sklep in da je opustil misli na Delico.

»Želim, da Ralfu takoj sporočiš mojo željo,« je z muko spravil iz sebe. »Brzjavka ga ne bo več dosegla, toda njegov ravnatelj, ki ve, v kakšnem stanju sem, ga bo brž poslal k meni. Potem...« za trenutek je zaprl oči.

»Obvesti tudi dr. Trtnika, Berta.«

Mrzel strah je spreletel ženo. Trtnika kliče! Ta je njegov odvetnik, čemu ga kliče? Otresla se je nevšečne misli. »Dobro, Bert, ga bom poklicala, saj imam že tako nekaj opravka zaradi sladkorne tovarne. Veš, da sem se dobro zavarovala, da ne izgubim vplačanih jamstev. Bolnik je samo prikimal. Zadeva ga ni zanimala in se že spočetka ni hotel udeležiti kupčije. Žena pa mu je prigovarjala in nazadnje je kot po navadi popustil.

»Prav bi bilo, da obvestiš tudi ravnatelja,« je nadaljeval s tihim glasom. Če bi se mi kaj pripetilo, preden bo Ralf tukaj, prosim, da mu oddaš to pismo.

»Zanesi se name, Rudi, vse bom uredila.«

Spet je zaprl trudne oči. Obšle so ga mučne misli. Ko se je spomnil preteklosti, si je srčno zaželel, da bi Ralf prišel, preden njega pokliče Bog k sebi.

—0—

Medtem je Matilda uredila svoje zadeve v mestu. K odvetniku sploh ni šla; se bo že kako izgovorila pri možu. K ravnatelju Balmenu pa je sklenila, da pojde. Dvakrat je morala povprašati, kje je podjetje, pri katerem je bil Ralf v službi. Prijazen vratar jo je peljal k ravnateljevim uradom. Pred vrati je pobledele kot kreda, roke so se ji začele tresti. Na vratih je čitala: Tajnica

Delica Vrhovec. Mislila je, da jo varajo oči. Toda ne! Ime je na vratih. Morda pa je le slučaj in ni v nikakršni zvezi s tisto Adriano in še manj z Delico... Ne, ni mogoče, saj je otroka oddala v rejo k revnim ljudem in ni torej mogla postati tajnica tako mogočnega ravnatelja. Jezilo jo je, da jo ime spominja na prejšnje čase. Zadeva je že zastarela. Samo mož jo je spomnil na to in se je zaradi njega preplašila pred tem imenom. Ime jo je spet spomnilo, da hoče njen mož narediti oporoko. Zato jo tudi pošilja k odvetniku. Naglo se je odločila in potrkala. Ko je stopila v sobo, je spet kazal njen obraz običajni prezirljivi izraz.

»Javite me gospodu ravnatelju,« je ošabno ukazala in se obrnila k izredno lepi gospodični, ki je sedela za pisalnikom. Spoznala je velike, temne oči; spoznala je podobnost, ki je ni mogla varati. Prav ona je! Ni se mogla motiti. To dekle je Adrianin otrok, tista Delica, o kateri ji je govoril mož pred nekaj urami. V glavi se ji je kar vrtelo. Na misei so ji prišle besede, ki jih je pred dvajsetimi leti spregovoril stari Žitko: »Kakor naš otrok bo... ni potreba, da bi kdaj Delica zvedela, čigava hči je.« Da, tako sta rekla mož in žena. Sta pa res držala besedo? Morda... sicer pa že tako nista natančno vedela, od kod je njih rejnika.

»Smem vedeti za vaše ime, gospa,« se je oglasila Delica in pogledala osupio obiskovalko.

»Moje ime? Ali je potreba,« se je Matilda ugriznila v ustna. Kako nespametno, da se ni znala obvladati in skriti svojega vznemirjenja. Delica se je tudi znašla v zadregi. Obnašanje te gospe ji ni kar nič ugajalo. Samo po sebi je razumljivo, da pove obiskovalec svoje ime.

»Ah, da... saj je naravno,« se je nasmejala gospa Matilda. »Ravnatelju morate pač

povedati, kdo želi govoriti z njim.« Spet je pogledala prečudno lepo dekle. Morda je celo lepša, kot je bila njena mati. Za trenutek jo je obšel čut zavisti, kakor pred davnimi leti, ko je kot druga Vrhovčeva žena prestopila prag novega doma. Jeza, ker je pastorka tako lepa, je bil tudi eden izmed glavnih vzrokov, da je Adriano tako preganjala.

»Naznanite gospodu ravnatelju, da želi govoriti z njim gospa Vrhovčeva,« je rekla z mirnim glasom. »V važni zadevi,« je še dodala.

Delica je prikimala. Ni mogla spraviti besedice iz sebe, kajti ta gospa ji je vlivala kar nekak strah.

»Gospod ravnatelj prosi,« je rekla, ko se je vrnila iz ravnateljeve sobe. Ko je sedla k svojemu delu, se ni več mogla zbrati.

Venomer je pogledovala proti vratom. Kaj neki hoče ta elegantno oblečena gospa pri ravnatelju? Kakih poslovnih zvez pač ne more imeti.

Minilo je deset minut, ko so se vrata zopet odprla.

»Zanesite se name gospa, brž ko bo prišel, ga bom obvestil,« je govoril ravnatelj s potrjim glasom. »Prosim, pozdravite gospoda soproga. Prišel ga bom obiskat, toda če je tako slab, bi mu ne bil obisk še prijeten.«

»Oh, ne, kar veselilo ga bo,« se je sladko smehljala gospa Vrhovčeva. Ravnatelja pa ni prepričala. Poteze njenega obraza so ga svarile, naj ji nikar ne zaupa. Bil je dober poznavalec človeških značajev. Nehote se mu je vrinilo vprašanje, kako more Ralf vzdržati pri taki ženski in če je njegova mati. Tako zelo različna sta si po značaju.

»Veste, kdo je bila ta,« je rekel Delici, ko so se zaprla vrata za gospo Vrhovčevno. »Seveda morate vedeti,« je hitro dodal, »ime Vrhovec vam je gotovo znano po našem najmlajšem predstavniku v Južni Ameriki.«

Delica je pogledala šefa rahlo rdeča v obraz. Če omenja najmlajšega zunanjega zastopnika podjetja, je ta gotovo Ralf. O njegovih poznanjih pa ona ne ve nič.

(Dalje)

Po namenih prof. Magnussena naj bi predstavljala »Liberty« miniaturno človeško družbo, čimbolj razčlenjeno in pestro.

Ljudje so se nemo gledali. Še nikoli prej se niso videli in zdaj so se znašli tu združeni v najbolj fantastični pustolovščini svetovne zgodovine. Vsakdo se je boril s svojimi čudnimi občutki. Toda nihče jih ni pokazal. Vsak se je lotil svojega dela kakor v laboratoriju ali tovarni. Velika večina se je znašla zdaj prvič v vesoljski ladji, vendar pa so bili že točno priučeni, kaj je njihova naloga. Najbolj mučno je bilo, da skoro ni bilo slišati glasne besede. Le dr. Magnussen in ljudje iz njegovega štaba so skušali z glasnim, brezskrbnim govorjenjem pregnati težko vzdušje; vsak hip so se prignali v ta ali oni oddelek in ga napolnili z vzpodbudnimi besedami, ali pa je njihov zapovedovalni, krepki glas prekinil rahlo, vedro glasbo, ki je milo valovila iz zvočnikov, vdelenih v stene. Vsako polno uro je prof. Magnussen ponovil svoj poziv, da si lahko še vsakdo premisli in zapusti vesoljske ladje, če meni, da se je prenaglil s svojo odločitvijo. Že proti večeru se je razvedelo, da se je premislilo neko dekle. Zagrabila jo je živčna kriza in izbruhnila je v jok. Odpeljali so jo in kmalu nato pripeljali drugo, iz rezervne skupine, ki je bila pripravljena nekje v gorovju.

Drugače nihče ni smel iz vesoljske ladje. Nihče nepoklican ni smel zvedeti za njen odhod. Z neba ni bilo opaziti niti znaka ne o ladji, ne o obsežnem omrežju podzemeljskih hodnikov in dvoran, v katerih so jo zgradili. Odprtino, iz katere je imela švigniti, je prekrivala ogromna plošča, na kateri se je zdel gozd

Povzatek iz vesolja

E. Z.

15.

celo za najbolj izkušeno oko in najpreciznejše fotoaparate nedotaknjen.

Ta prvi dan v vesoljski ladji, ko je šele čakala na start v podzemlju, pa je bil že v vsem enak tistim, ki so jih čakali na vožnji skozi vesolje, le da se ljudje nikakor niso mogli znebiti občutka, da so vendarle še ne Zemlji in povezani z njo. Čutili so se še blizu svojemu dosedanemu življenju in tistim, ki so doslej predstavljali njihovo človeško okolje. Vedeli so, da bo to čisto drugače, ko bodo že enkrat švigali skozi vesoljski prostor in čas. Tedaj bodo tudi v tem sami. Preostali jim bodo le še spomini.

Vsake tri ure je glasba iz radiotelevizijskih aparatov utihnila in zaslíšal se je glas napovedovalca ali napovedovalke, ki je bral poročila, katerim so sledili kratki komentarji ali odlomki iz intervjuov z najvišjimi osebnostmi Svobodnega sveta. »Seja zvezne vlade Svobodnega sveta še vedno traja. Na njej razpravljajo o ultimatu Enotnega sveta...« je napovedovalec redno pričel brati svoja poročila. To je vzbujalo vtis neke brezupne pasivnosti in neizhodnosti. Če bi mislila vlada Svobodnega sveta zavrniti ultimatum, bi bila morala svojo odločitev že objaviti in ljudi pripraviti na odpor.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Boks in njegovi prvaki

V športnih bojih vedno težiš po zmagi in namoči. Stavljajš si zapreke, katere hočeš premagati. Taka zapreka je včasih zasnežena strmina ali viška lestevica, včasih pa pest nasprotnika, ki ga hočeš obvladati. Pravijo, da je boks surov, mora dovoljuje tudi hude udarce in sunke; vendar v resnici ni razlike med udarcem, ki si ga dobil na nogometnem igrišču ali n. pr., ko si padel na smučeh, in med udarcem, ki si ga prejel na boksarskem odru. Kakor se smučar trudi, da ne pade, tako si tudi bokсар prizadeva, da odbije vsak udarec. Vedno se to ne posreči in posledica je bolečina, na katero se bokсар, ki hoče tekmovali, mora navaditi. Nekateri se utrjujejo s postom, gorski plezalci se utrjujejo v življenjskih nevarnostih, bokсарji pa neposredno v borbi z rokami odnosno s pestmi. Dokler je boks le šport, ki ga gojimo po predpisanih pravilih, dokler je le plemenita preizkušnja, da se ugotovi, kdo je boljši, toliko časa ne moremo govoriti o surovosti. Bokсарji se borijo prostovoljno, brez sovraštva ali maščevnosti, in ob udarcu gonga so zopet prijatelji. Kdor podleže, čestita zmagovalcu, zakaj v športu je navada, da šibkejši spoštuje močnejšega. To so športna pravila in kjer teh ni, ne moremo govoriti o športu, temveč o športnih izrodkih. Kadar govorimo o boksu, ne smemo imeti vedno v mislih borb kakšnega Marciana, Robinsona, Moora itd. Poklicnim bokсарjem ne gre le za čast zmage, temveč za nagrado in denar, zato jih ne štejemo v čisti tabor pravih športnikov. Pisatelj E. E. Kisch se je o boksu izrazil takole: »V resnici je boks najbolj smiselna, naravna in duhovna tekma, najtrša vaja odpornosti, vzgoja ne oboroženega telesa za oboroženo telo.« Boks je torej šport, ki razvija v človeku samozavest in pogum, borbenost in odpornost, in to so lastnosti, ki jih v življenjski borbi našega časa potrebuje vsak človek. V telesni vzgoji zavzema boks odlično mesto. Krepitev telesa je vsestranska, noge postanejo prožne, mišice na trupu se skladno razvijajo, uporabnost rok se izvežba do visoke stopnje, oko se uri, živčevje se navadi na bliskovito odzivnost. Zato je boks tudi koristna dopolnilna vaja za številne druge športe. Bokсар mora imeti hitrostno moč sprinterja na 100 m in vztrajnost tekača na dolge proge. Svoje noge je navadil na hitre, kratke poskoke, svoje roke na sunke, zamahe in udarce.

V starem veku je bil boks za naslado krvoločnih gledalcev. Bil je mnogo svobodnejši in nevarnejši, zakaj borili so se z okovanimi pestmi, ki so prizadele pogosto tudi hude rane. Dovoljene so bile skoraj vse možnosti napada: praskali so se in grizli, podstavljali si noge in podobno. Sodobna tehnika boksa se je razvila na Angleškem, in sicer popolnoma samoniklo. V londonskih sabljaških šolah so se polagoma razvile sabljaške predvaje brez orožja in iz teh je nastal boks. Prvo bokсарsko šolo je ustanovil James Figg leta 1719 v Londonu. Broughton je vpeljal leta 1743 rokavice, drugače od naših sedanjih, in zapisal prva pravila borbe. Današnji pravilnik se je razvijal in popolnjeval skoraj 200 let, da je prišel do načel, ki so z zdravstvenega in človeškega stališča sprejemljiva.

SZ najboljša v Beogradu

XVI. evropsko bokсарsko prvenstvo, ki je bilo pred kratkim v Beogradu, je pokazalo v celoti precej jasno sliko moči in sposobnosti raznih reprezentanc. Prav je torej, da naredimo kratek pregled tega zanimivega tekmovanja.

Ze osvojitev 5 zlatih in 3 srebrnih svetinj bokсарjev Sovjetske zveze kaže na njihovo veliko pred-

nost pred ostalimi. Bokсарji Sovjetske zveze so se z lahkoto uvrstili na prvo mesto s 35 točkami. Na drugem mestu najdemo Italijo (2 zlati, 1 srebrni in 1 bronasto) z 19 točkami, na tretjem Poljsko (1-1-3), na četrtem pa Jugoslavijo, ki je osvojila 2 srebrni kolajni in 1 bronasto. Sledijo Anglija (1-0-2), Vzhodna Nemčija (0-1-3), Romunija (0-1-3), Škotska (1-0-1), Svica, Francija, Avstrija, Zah. Nemčija in Madžarska.

Ruski bokсарji so brez dvoma najboljši v Evropi in to je tudi razumljivo, ker imajo oni že več kot 350 do 400 bokсарjev, in so zaradi tega amaterji le po imenu. Njihov najboljši predstavnik je bil Tuminš, ki je osvojil svetovno kolajno v pollahki kategoriji (premagal je Jugoslavana Mehovića). Sledijo še Lagutin, evropski prvak v polsrednji kategoriji, Tamuliš, prvi v welter kategoriji, Sivko, zmagovalac v petelinji kategoriji, ter Abramov, ki ni imel posebnih težav, da je zmagal v najtežji disciplini. Stoljnikov, Zasuhin in Feofanov pa so zasedli drugo mesto.

Italijanska reprezentanca je bila za 80% popolnoma prenovljena in je zato njen uspeh povsem nepričakovan. Vacca in Saraudi sta z lahkoto zmagala v mušji in poltežki kategoriji, Penna pa je izgubil v finalu proti večjemu Rusu Abramovu. Italijani mislijo na olimpijske igre v Tokiu.

Uspeh Jugoslavije je povsem nepričakovan, čeprav so oni na skrivaj mislili na eno zlato kolajno. Benedek in Mehović sta zasedla drugo mesto, Jakovljević pa tretje. Jugoslovane zaskrbljuje prihodnost njihove reprezentance, ker večina predstavnikov ni več mlada. Primanjkuje enotna bokсарska šola in prisotni so opazili, da se vsak jugoslovanski bokсар bje v nekakšnem svojem slogu, kar pa ni preveč navdušujoče.

Kaj pa ostale države? Poljaki so v zatonu in ni na vidiku mladih bokсарjev. Nekaj dobrih odlik pa so pokazali Angleži in Skoti. Tako Poljaki (Walašek) kot Angleži (Taylor) in Skoti so osvojili po eno zlato kolajno.

Posebnost letošnjega evropskega prvenstva je ugotovitev, da so bili sodniki zelo slabji in zato je marsikdo bil nezaslužen ob zmago.

Pred evropskim prvenstvom so bile v Fort Dixu (ZDA) borbe za svetovno prvenstvo vjovak. Največ kolajn so seveda pobrali domačini (5), trikrat so zmagali Italijani (Piazza, Mazzinghi in Saraudi) ter dvakrat predstavniki Združene arabske republike.

Tega zanimivega tekmovanja se je udeležilo 53 bokсарjev devetih držav.

Dvoboji med poklicnimi bokсарji

Zadnje čase se je precej govorilo o Italijanu Rinaldiju, ki je zamen poskusil odvzeti staremu Archieu Mooru naslov svetovnega prvaka srednjetežke kategorije. V tej kategoriji stalno napredujeta Harold Johnson in Eddie Cotton, ki zmagata v vsakem dvoboju. V Evropi pa stalno prežita Nemeč Schöppner in Skot Calderwood.

V najtežji kategoriji svetovni prvak Floyd Patterson počiva, čeprav Šved Johansson še ni popolnoma obupal. Zelo nevarni bokсарji so za Pattersona Sonny Liston, Zora Folley in Anglež Cooper.

V srednji kategoriji ni nič zanimivega. Gene Fullmer je svetovni prvak in drugi na lestvici je Paul Pender, toda na obzorju so številni bokсарji: Kubanec Fernandez, Dick Tiger (Nigerija), Anglež Downes in Nemeč Scholz, ki je sicer v zatonu.

Najbolj živo je v srednjelahki kategoriji. Svetovni prvak Griffith je premagal s K.O. v 12 rundi izzivalca Ortego in zdaj se pripravlja, da se ponov-

no spoprime s Kid Paretom, ki sodi med najboljše bokсарje na svetu. Griffith ima samo 22 let in prav tako tudi Kubanec Paret. Zelo dobro bokсата Teddy Wright in Kubanec Rodriguez. V welter-junior kategoriji pa je svetovni prvak Italijan Loi, ki je premagal Ortiza, toda zdaj misli na ta naslov Filipinec Somodio. V lahki kategoriji je še vedno stari Joe Brown, čeprav kar mrgoli dobrih bokсарjev, in sicer Flash Elrode, svetovni prvak lahke-junior kategorije, Italijan Campari, Anglež Charnley in Hernandez iz Venezuele.

V peresni kategoriji je najboljši Davey Moore, toda Francoz Lamperti je zelo nevaren nasprotnik. V petelinji kategoriji je najboljši Braziljanec Jecre in Irec Caldwell, ki je premagal celo Francoza Halimija. V zadnji, mušji kategoriji, je svetovni prvak Pone Kingpetch, čeprav je precej bokсарjev enakovrednih omenjenemu Siamcu.

d. t.

Rusi najboljši v rokoborbi

Prve dni junija so se v Yokohami na Japonskem, zaključile tekme za svetovno prvenstvo v rokoborbi prostega in grško-rimskega sloga. Največ kolajn so seveda osvojili Rusi, in sicer 7 zlatih, 4 srebrne in 1 bronasto. Prvaki SZ so prevladovali posebno v grško-rimskem slogu, kjer so zmagali kar v 5 kategorijah in v 6. osvojili drugo mesto. Na drugem mestu najdemo rokaborce Irana (5 zlatih, 1 srebrna in 2 bronasti kolajni), ki so se odlikovali pa samo v prostem slogu. Poleg Sovjetske zveze je največ finalistov imela Turčija, in sicer kar 10, toda žal ni ona osvojila niti enkrat prvega mesta; zadovoljiti se je morala s petimi drugimi mesti in s petimi tretjimi svetinjami. Na Japonskem so se častno izkazali tudi Madžari, ki so enkrat bili prvi, 3-krat drugi in enkrat tretji. Od ostalih moramo pohvaliti nastope Romunije (1 zlata, 2 srebrni in 1 bronasta), Zahodne Nemčije (1 zlata), Švedske (1 srebrna in 1 bronasta), ZAR-a (1 zlata) ter Jugoslavije, ki je po zaslugi Martinovića (lahka) in Horvata (srednjelahka) osvojila v grško-rimskem slogu dve bronasti kolajni.

Novi svetovni prvaki so: Prosti slog — mušja: Aliev (SZ), petelinja: Siapour (Iran), peresna: Rouvačili (SZ), lahka: Sanatkaran (Iran), srednjelahka: Goudarzi (Iran), srednja: Savarabadi (Iran), srednjetežka: Takhetj (Iran) in težka: Die'rich (Z. Nemčija); Grško-rimski slog — mušja: Sajačov (SZ), petelinja: Karavajev (SZ), peresna: Mustafa (RAU), lahka: Koridze (SZ), srednjelahka: Balarca (Romunija), srednja: Zen'ine (SZ), srednjetežka: Gurics (Madžarska) in težka: Bogdan (SZ).

Poleg tega lahko omenimo, da so bila maja meseca v Milanu tekmovanja v judu za evropsko prvenstvo. Največ prvih mest so osvojili Nizozemci (5), pred Francozi (4), Nemci (2) in Italijani (1). Najboljši izmed vseh tekmovalcev je bil Nizozemec Geesink, ki bi lahko bil kos marsikaterega Japoncu. Nizozemci so seveda osvojili prvo mesto tudi v tekmovanju ekip.

KOLEDAR SMUCARSKE SEZONE 1962

V Madridu so člani Mednarodne zveze določili spored najvažnejših tekmovanj v smučanju. Spored tekem je naslednji: Val Isere (15. decembra 1961), Adelboden (7. januarja), Grindelwald (13. januarja), Wengen-Lauberhorn (13. januarja), Bad Gastein (18. januarja), Kitzbuhel-Hannenkhan (20. januarja), Cortina d'Ampezzo (26. februarja), Sestriere-Alberg-Kandahar (9. marca).

Kot je znano, se bo 10. februarja začelo v Chamoni (Francija) svetovno prvenstvo v alpskih disciplinah in 18. februarja v Zakopanih (Poljska) v severnih disciplinah.

Državna prvenstva se bodo začela 3. marca (alpske) in 1. februarja (severne discipline). Prihodnje leto bodo tekme za pokal Kurikkala v Jugoslaviji.

POKLIGNI PRVAKI

AMATERSKI PRVAKI

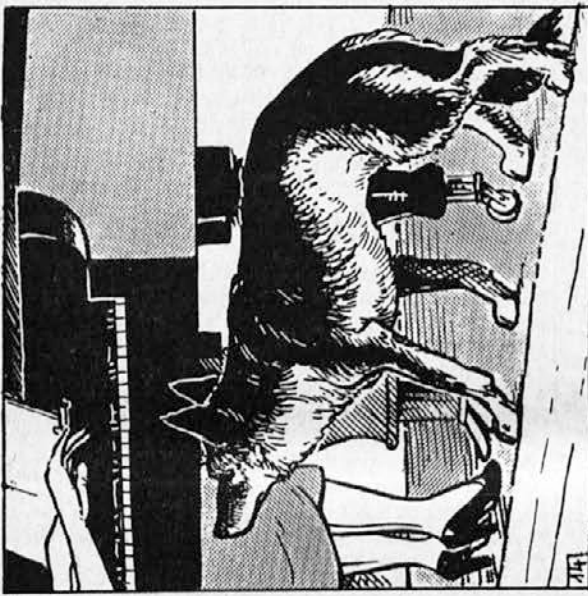
Kategorija	Sveta
Težka	PATTERSON (ZDA)
Srednjetežka	JOHNSON (ZDA)
Srednja	FULLMER (ZDA)
Srednjelahka	GRIFFITH (ZDA)
Welters-junior	LOI (Italija)
Lahka	BROWN (ZDA)
Lahka-junior	ELRODE (Filipini)
Peresna	MOORE (ZDA)
Petelinja	JOFRE (Brazilija)
Mušja	KINGPETCH (Siam)

Evrope
RICHARDSON (Vel. B.)
SCHOEPPNER (Nemč.)
LOI (Italija)
CHARNLEY (Vel. B.)
LAMPERTI (Franc.)
COSSEMYNS (Belgija)
LUUKOONEN (Finska)

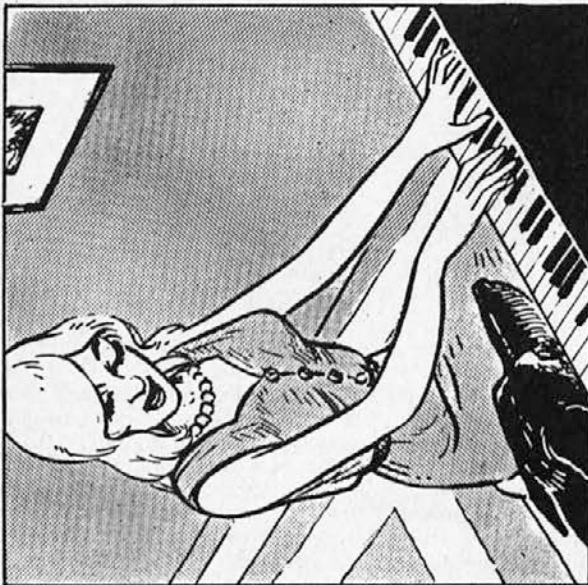
Evrope
ABRAMOV (SZ)
SARAUDI (Ital.)
UALASEK (Poljska)
LAGUTIN (SZ)
TAMULIS (SZ)
MACTAGGART (Škot.)
TUMINS (SZ)
TAYLOR (Vel. B.)
SIVKO (SZ)
VACCA (Italija)

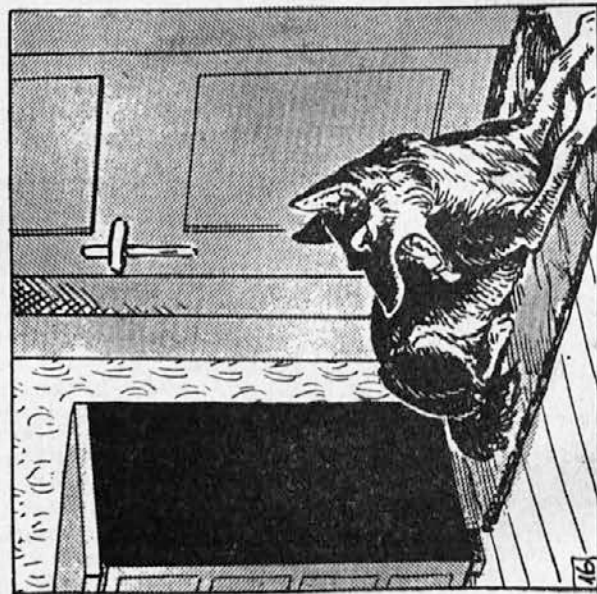
13. Ne, saj to je vendar čudež! V sobi so zazveneli zvoki, lepši kot ptičje zvrgoletje, mogočnejši kot vreščanje viharja in jasnejši kot žuborenje potoka. Najprej se jih je Kazan prestrašil. Potem pa ga je prevzel čuden občutek in najraje bi dvignil glavo in zalajal, kakor je to delal v mesečnih nočeh. Toda glasovi so mu obtičali v grlu.

14. Čeprav je čutil, da ga gospodarjeve oči neprestano nadzorujejo, se je začel previdno in počasi bližati Izabeli. Toda na pol poti ga je k tlom prikoval strog Thorpov pogled. Tedaj pa ga je pogledala Izabela in pozabil je na gospodarja. Nadaljeval je svojo počasno pot in ni odnehal prej, preden se ni dotaknil Izabelinega krila.

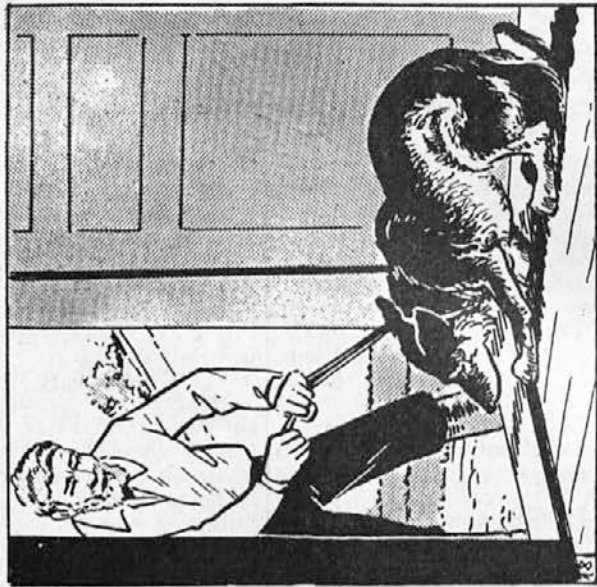
15. Tedaj je Izabela zapela. Kazan je poslušal kakor začaran. Mirno je dvignil glavo, jo položil na Izabelino koleno in zaprl oči. Poslušal je pesem in zdelo se mu je lepša od vsega, kar je slišal doslej. Iz zamaknjenosti ga je vzdramil Thorpov glas: »Ne verjetno! In to naj bi bil divji Kazan?« On pa je čakal, da bi ga pobožale Izabeline roke.

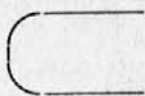
16. Tisti dan se je za Kazana začelo novo, čudovito življenje. Sprva je v čudnem novem svetu pogrščal gozdove, sneg in nevarnosti. Čudil se je, da ga nihče ne vpreže v sami in priganja z bičem. Toda Izabelina dobrota in ljubeznivost sta ga vsega prevzele. Izabela, ki se je poročila s Thorpom, mu je postlala na mehki preprogi pred svojimi vrati.

17. Tam je stražil vsako noč in gorje tistemu, ki bi hotel vstopiti brez dovoljenja! Čez nekaj tednov pa je v hiši zavladal čuden nemir. Celo Izabela mu ni več posvečala toliko pozornosti kakor doslej in Thorpa cele dneve ni bilo doma. Tako je prišel dan, ko mu je gospodar zopet nadel ovratnico z verigo in ga odpeljal proti vratom.

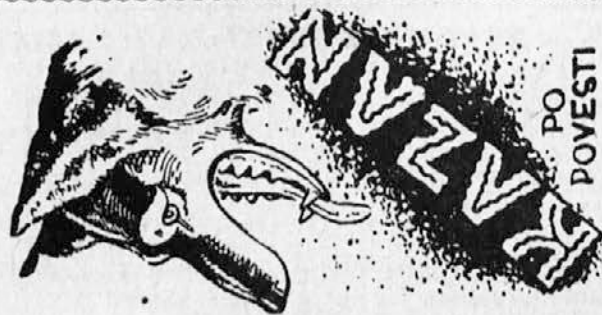
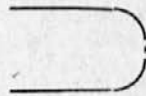

18. Kazan mu je obotavljajoč se sledil, dokler ni došel, kaj ga čaka. Odpeljati ga hočejo proč od njegove gospodarice! Uprl se je, legel na tla in Thorpe ga ni mogel premakniti z mesta. Zarenčal je in pokazal zobe. Bilo bi mu vseeno, če bi ga še tako pretepli. Toda čudno! Noben udarec ni padel. Thorpe se je zasmejal in ga odvedel nazaj v hišo.

Za
naše
najmlajše

3

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:
M. MUSTER